
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיצוב המרחב בישראל - 40971

תאריך עדכון אחרון 21-02-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: גאוגרפיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): שלמה חסון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mshasson@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום עם התלמידים

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

- קורס זה עוסק בתכנון ובפיתוח מרחבי בישראל. במסגרת זו ייבחן מגוון רחב של נושאים ובכלל זה:
1. השפעת מגפת הקורונה, שינוי האקלים והחדשנות הטכנולוגית על המרחב, ההתפרסות של הפיתוח הכלכלי על פני המרחב והפערים הכלכליים בין האזורים השונים,
 2. התפרסות הצמיחה הכלכלית והאי-שוויון על פני המרחב, והיכולת להכיל מבחינה חברתית קבוצות שונות במרחב: לצמצם פערים בן אזורים ומגזרים ובכלל זה היכולת לספק דיור לקבוצות של צעירים הנמצאים בשלב הראשון של המוביליות הכלכלית,
 3. התפרסות השטח הבנוי והשטח שאינו בנוי וההשפעה על איכות החיים והסביבה של תושבי המדינה,
 4. מערכת היחסים בין גידול האוכלוסייה לבין מערכת המשאבים ובכלל זה קרקע, סביבה, מים, אנרגיה ותחבורה
 5. שיתוף פעולה חוצה גבולות בתחום התכנון והפיתוח המרחבי בין ישראל לשכנותיה.

מטרות הקורס:

1. לימוד המנגנונים המעצבים את המרחב תוך דגש על מקומם של משברים וחדשנות טכנולוגית? שאלה זו מתחקה אחר הכוחות המעצבים את המרחב ויחסי הגומלין שביניהם
2. בירור האתגרים הניצבים בפני התכנון המרחבי? במסגרת זו יש לברר עם אילו סוגיות ואילוצים מרחביים, כלכליים ומוסדיים מתמודד כיום ויצטרך להתמודד בעתיד התכנון המרחבי.
3. חשיפת המענים הראויים? במסגרת זו יש לברר כיצד צריך להתמודד עם המשברים בתחום הבריאות, האקלים והחדשנות הטכנולוגית והבעיות המתלוות אליהם בתחומי הכלכלה, האי-שוויון האזורי, כיצד יש לנהל את המשאבים של קרקע, מים, אנרגיה, תחבורה וסביבה וכיצד להסדיר את התכנון והפיתוח המרחבי בין ישראל לשכנותיה הקרובות והרחוקות.
4. התחקות אחר יכולת מוסדות התכנון להתמודד עם התהליכים המתחוללים תוך כדי פיתוח ראייה מערכתית הצופה פני עתיד או יעמדו מולם חסרי אונים? במסגרת זו נפתח מספר תסריטים המציגים אפשרויות שונות ביחס להתפתחות המרחב ונגבש מספר אסטרטגיות ביחס לדרך התמודדות התכנון והפיתוח עם הסוגיות שנסקרו בקורס.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להבין את הדרך שבה מעצבים משברים וחדשנות טכנולוגית את המרחב.
2. לזהות את התהליכים והמגמות בעיצוב המרחב.
3. לפתח תסריטים שונים בתחום עיצוב המרחב.
4. להתוות כיווני פיתוח חדשים בתחום התכנון המרחבי

דרישות נוכחות (%) :

100

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא: היבטים תיאורטיים של עיצוב המרחב תוך דגש על משברים וחדשנות טכנולוגית
2. המנגנונים המעצבים את המרחב
3. האתגרים בעיצוב המרחב
4. התפתחות המרחב לאורך זמן
5. הכנת תסריטים בתחום המרחבי

חומר חובה לקריאה:

שלמה חסון (עורך). 2012. עיצוב המרחב בישראל: המפה היישובית והקרקעית. ירושלים: הוצאת כתר וקרן קיימת לישראל.

שלמה חסון. 2015. "עיצוב המרחב בעידן של אי-ודאות". הרשת הגאוגרפית, כרך 8, עמודים 15-39.

שלמה חסון, עודד קוטוק, דורון דרוקמן ודוד רוטר (עורכים). 2016. ישראל 2048: חשיבה אסטרטגית לתכנון ופיתוח מרחבי. ירושלים: מרכז שאשא למחקרים אסטרטגיים ומשרד האוצר.

שלמה חסון. 2019. חשיבה אסטרטגית בשיטת התסריטים. אצל שמאי אסיף ועידן פורת (עורכים). ישראל 100: תכנון אסטרטגי לישראל לקראת 2048, עמ' 63-30.

חומר לקריאה נוספת:

Parul Gupta, Sumedha Chauhan & M. P. Jaiswal. "Classification of Smart City Research - a Descriptive Literature Review and Future Research Agenda". *Information Systems Frontiers* (2019) 21:661-685

Joel Kotkin. 27 March 2020. "The End of New York". *Tablet Magazine*. <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/new-york-city-coronavirus-urban-future>

Riham Zawil. 7 August 2020. "How does ICT change urban planning, the city, and architecture?" <https://www.linkedin.com/pulse/how-does-ict-change-urban-planning-city-architecture-riham-zawil#:~:text=&eq;ICT%2C%20in%20turn%2C%20are%20bound,a%20challenge%20to%20urban%20planners>.

John Harrison , Mercedes Delgado , Ben Derudder , Isabelle Anguelovski , Sergio Montero , David Bailey & Lisa De Propriis. *Pushing regional studies beyond its borders. Regional Studies* 2020, VOL. 54, NO. 1, 129-139

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:
41 Mevo Hahoresht